

A kutya ivartalanításáról

Hasznos tudnivalók

Forrás:

Dr. Csikós Károly

állatorvos

Mancsok Állatorvosi Rendelő

Újpesti cím: 1045 Budapest, Chinoin u. 4, Tel.: 1/787-2637

Krisztinaváros: 1013 Budapest, Roham u. 3, Tel.: 1/201-0052

A kutya ivartalanításáról

Hasznos tudnivalók

Amit minden kutyatartónak meg kellene tennie:

ivartalaníttassa a saját kutyáját!

Ma sok tévhit és rossz hagyomány akadályozza, hogy nálunk is természetes legyen a nem tenyésztési célból tartott kutyák ivartalanítása. Amerikában vagy Nagy-Britanniában mindenki számára teljesen természetes, hogy a kölyökkutyák megelőző egészségvédelme 2 hetes korban a *féreghajtásokkal* kezdődik, ezek ismétlésével és 6-8 hetes korban a védőoltások beadatásával folytatódik, majd 4-6 hónapos korban a *chipbehelyezéssel* és az *ivartalanítással* fejeződik be. Ezek mindegyike állatvédelmi szempontból is fontos, de **az ivartalanítás a legfontosabb**. A világon még azokban az országokban is, ahol sok állatot ivartalanítanak, a túlszaporulat miatt pusztul el a legtöbb kutya, vagyis az ember több kutyát öl meg, mint a fertőző és nem fertőző betegségek, valamint az öregedés együttevve! Ha tehát Ön azért tenyészt a kutyáját, mert az okos vagy aranyos, akkor más okos és aranyos kutyák elől veszi el az életben maradás lehetőségét!

Az ivartalanítás, ha azt időben (vagyis az első tüzelés, illetve az ivarérés előtt) elvégzik, akkor sok felnőtt és idős korban fellépő megbetegedés megelőzhető vele, nem beszélve arról, hogy ez a felesleges szaporulat megelőzésének a legbiztosabb módja is.

De vegyük sorra, mit is jelent az ivartalanítás az Ön kutyája számára?

A **kan** kutya időben ivartalanítva tovább marad játékos. Nem alakulnak ki olyan viselkedési problémák, mint a családtagok lábán lovaglás vagy a kanok közötti agresszió. Nem csavarog el a tüzelő szukák után, kisebb az esély arra, hogy elvesz, hogy balesetet, fertőző betegségeket vagy verekedésből származó sérüléseket szenved. **Emellett sok olyan betegség előzhető meg az ivartalanítással, amivel munkájuk során minden nap találkoznak az állatorvosok.** Ilyen a 7 éves kor után gyakori hererák, valamint a bármely életkorban előforduló heresérülések és a here gyulladással járó betegségei. És ilyen a prosztatata jóindulatú megnagyobbodása, gyulladása és tályogja is. Aztán ilyenek azok az egyéb betegségek, amelyek csak intakt (nem ivartalanított) kanokban alakulnak ki, még hozzá szintén idős korban, mint a gyakran operálhatatlan gátsérv vagy a perianális adenóma. És még folytathatnánk a felsorolást néhány ritkább kórképpel... Hányszor fordult elő a praxisomban az, hogy ilyen betegségek miatt a tulajdonos nagyon sajnálta, hogy nem végeztette el a műtétet, amíg a kutyája fiatal és egészséges volt!

A szuka kutyák ivartalanításával, ha lehet, még a kanokénál is több kellemetlenség és betegség előzhető meg! Ha időben elvégzik, nincs esély az egyik leggyakoribb idős kori betegség, a tejmirigy-daganat kialakulására. Hasonlóan gyakran fordul elő középkorú és idős kutyákban a méh gennykórja, ami szintén megelőzhető az ivartalanítással. És további számos más betegség, az elcsavargás, a tüzeléssel járó kellemetlenségek és balesetek mellett még a nem kívánt terhesség is csak ivartalanítással előzhető meg biztosan. Hogy ez pénzbe kerül? Így van! De nagyságrendekkel kevesebbe, mint az ivartalanítás elmaradása miatt kialakuló gyakori megbetegedések kezeltetése!

Az ivartalanítás annyira fontos az Ön kutyája, a környezet és a társadalom számára, hogy nyugodt szívvel állathatom: aki azt mondja, hogy ne ivartalaníttassa ki időben a nem tenyészállatnak szánt kedvencét, az vagy mélyen tudatlan vagy szándékos rosszakarója! Ne hallgasson rá! A 4-6 hónapos korban végzett beavatkozás viseli meg a legkevésbé a kutyát és ekkor a legkevésbé kockázatos maga az altatás és az operáció is. Ilyenkor "ússza meg" Ön is a legolcsóbban. Emellett nagyszámú állat vizsgálatával már régen minden kétséget kizáróan, tudományosan bizonyították, hogy nincsen csontozatbeli vagy egyéb hátránya a 4 hónapos kor utáni ivartalanításnak, emellett számtalan további érv is szól az ivaréres előtti beavatkozás mellett. Nálunk különösen sok tévhit övezi az ivartalanítást, hozzá nem értő emberek hosszan sorolják vadabbnál vadabb elképzeléseiket a beavatkozás káráról. Ami igaz: az ivartalanított állat hajlamosabb az elhízásra, amit ésszerű táplálással és mozgatással megelőzhet, kanokban nem előzi meg a prosztatarák kialakulását, szukákban pedig olykor inkontinencia alakul ki a műtét után. Mindez azonban nagyságrendileg kevesebb kellemetlenséget okoz, mint az ivartalanítás elmaradása, vagyis **minden nem tenyészési célból tartott kutyát ajánlott mielőbb ivartalanítani a saját érdekében.** Nem beszélve arról a tényről, hogy **egy kutyatartó azzal tehet legtöbbet az állatvédelemért, ha ivartalanítja a saját kutyáját.** A menhelyek ugyanis már teljesen tele vannak a nem kívánt szaporulattal!

Ne feledje, csak azzal, hogy ivartalaníttatja a saját állatát, nagyon sok másik állat életét mentheti meg!

A kutya szaporodása

A szukák évente többször, ciklikusan ivarzanak, vagyis tüzelnek. Ilyenkor készek a párzásra. Egy-egy tüzelés mintegy 3 hétig tart és általában 6-8 havonta ismétlődik.

Az ivarzás kutyában viszonylag jelentős vérzéssel és a péraajkak duzzanatával jár, valamint viselkedésbeli változások is jelzik. Ilyenkor a szuka élénkebb, nyugtalanabb, igyekszik megszökni. A kanok messziről kiszimatolják őket és mindent elkövetnek, hogy hozzájuk férjenek.

A sikeres fedezés gyakran nem kívánt kutyaalmot eredményez. A kölykök, bármely csodálatosak is, senkinek sem kellenek. Ha sikerül is az elsőket az ismerőseinkre rátukmálni, a következő alommal ez már biztosan nem megy. Ráadásul az így "elpasszolt" kölykök sorsa fölöttébb bizonytalan.

A szukák ivartalanítása

A szukák ivartalanítása során műtétilag eltávolítjuk a petefészkeket és a méhet. Az ilyen kutya többé nem ivarzik és nem tenyészthető. Ezt a beavatkozást **minden nem kimondottan tenyésztés céljából tartott szuka kutya esetében javasolt elvégeztetni**. Magának a műtétnek csekély a kockázata és számos előnnyel jár:

- megelőzhető vele a nem kívánt szaporulat,
- elmarad az ivarzás, ami kellemetlen tünetekkel, bonyodalmakkal jár,
- nem vonzza a házhoz a szuka a környék kanjait,
- az ivartalanított szuka kevesebbet érintkezik idegen állatokkal, ezért csökken a balesetek és a fertőzések veszélye,
- nem alakulhat ki a méh gennykórja (pyometra) és daganata, valamint
- időben végezve megelőzhető a szukákban gyakori tejmirigy daganat.

A szukák 6 hetes kortól gyakorlatilag bármely életkorban ivartalaníthatóak. Minél fiatalabb korban történik a műtét, annál kevésbé viseli meg az állatot és annál több lehetséges problémát előzhetünk meg vele. **A legoptimálisabb az első tüzelés előtt** ivartalanítani őket, ami fajtánként változó időpontban, általában 6 és 12 hónapos kor között következik be. Mi leginkább **16 hetes életkorban** ajánljuk a műtétet elvégeztetni.

Tévhit, hogy a szukanak legalább egyszer ellenie kell! Az sem igaz, hogy a fiatal korban végzett ivartalanítás után gyakrabban lép fel inkontinencia, mint később. Ezzel szemben a fiatalabb kutyák műtétének kisebb a kockázata, problémamentes és gyorsabb a gyógyulás és több betegség előzhető meg vele, mint idősebb korban.

Bizonyított tény, hogy a nem ivartalanított nőstényekhez képest

- 0,5%-ra csökken a **tejmirigy-daganatok** valószínűsége, ha az első tüzelés előtt ivartalanítják a szukát,
- 8,0%-ra csökken az esély, ha a műtét az első két tüzelés között történt és
- 26,0%-ra csökken, ha a második és a harmadik tüzelés között végzik el a beavatkozást.

Mivel a tejmirigy-daganatok nagyon gyakoriak az idősebb szukákban, ezért ez önmagában is elég ok az időben, vagyis az első tüzelés előtt elvégzett ivartalanításra. Az időben végzett beavatkozással összességében 2-4 évvel hosszabbítható meg a kutya élettartama!

A műtétet időpontjának megválasztásához figyelembe kell azt is venni, hogy az **ivarzás alatt** a szokásosnál nagyobb sebet kell készíteni, mert a méh duzzadt. A kutya ilyenkor vérzékenyebb és gyengébb az immunrendszere. Mindez csekély mértékben növeli a kockázatot, ezért ha lehet, érdemes a műtétet két tüzelés között elvégezni.

A kanok ivartalanítása

Kanok ivartalanítása céljából műtétilag eltávolítjuk a heréket. Az ilyen kutya többé nem tenyészhető. A műtét csekély kockázattal és sok előnnyel jár. Segít megelőzni a kanokra jellemző kellemetlen magatartási formákat. Az ivartalanított kan kevésbé agresszív, sokkal kezelhetőbb, mint a nem ivartalanított társai. Nem kóborol el a tüzelő szukák után és nem "gyakorol" a családtagok vagy a vendégek lábán. Fontos az is, hogy ha valaki nem műteti meg a kutyáját, mert szereti, de csavarogni engedi, akkor begyűjthetik és elpusztíthatják vagy "csak" nem lesz rálátása az utódainak sorsára, így azok közül sok szenvedhet és elpusztulhat. **A kan kutyák gyakorlatilag bármely életkorban ivartalaníthatóak.** Ha túl későn kerül a műtetre sor, akkor maradandó rossz szokások alakulhatnak ki, ezért ezt a műtétet leginkább **16 hetes életkorban** javasoljuk elvégeztetni.

A műtét

Az ivartalanítás **rutin műtéti beavatkozás**, aminek természetesen van kockázata. Ha szakszerűen végzik, a kockázat csekély, össze sem hasonlítható a beavatkozás elmaradásából származó veszélyekkel. A szukák ivarzása elvileg gyógyszerekkel, vagyis hormonálisan is elnyomható ideiglenesen, de a gyakori mellékhatások miatt ez nem javasolt. Rövid ideig alkalmazva is veszélyesebb, mint a műtét.

Ha az ivartalanítást időben, fiatal és egészséges állaton végzik el, akkor a kutya szinte észre sem veszi. Hogy ez biztosan így legyen, néhány tanácsot érdemes megfogadni:

2. Végeztesse el időben, mindkét nem esetében legkésőbb **3-6 hónapos életkorban** a műtétet. Minél fiatalabb az állat, annál kevésbé viseli meg és annál több probléma előzhető meg a műtéttel.
3. Ha a szuka **tüzel**, akkor várja meg, amíg abbahagyja. A két ciklus között tanácsos elvégeztetni a műtétet, mert az ivarzás komplikációt okozhat.
4. A műtét előtt az alapos állatorvosi **vizsgálat** mellett javasolt vérvizsgálatot is végeztetni, különösen, ha a kutya nem teljesen egészséges vagy 7 évesnél idősebb.
4. Az egészséges kutyákat a műtét előtt fél napig **koplaltatni** kell. A leghelyesebb, ha a műtétet megelőző este legkésőbb 8 óráig eszik, majd a műtét reggelén csak vizet kap. A beteg állatok esetében kérje ki előre az állatorvos tanácsát.
6. A műtétre **jelentkezzen be** előre.
7. Az ivartalanítás időpontja kiváló alkalom a **mikrochip** beültetésére is. Ez altatás nélkül is elvégezhető, de akkor fájdalmat okoz.
8. Ha van a kutyának **köldöksérve** vagy **farkaskörme**, akkor ezek is megoldhatóak az ivartalanítással együtt.

A műtét napján hozza el a kutyát a délelőtti rendelés során. Mi megvizsgáljuk, majd napközben elvégezzük a beavatkozást és a megoperált kutya teljesen felébredve általában még aznap, a délutáni-esti órákban vihető haza. Csak indokolt esetben van szükség a műtét után kórházi ápolásra. Hazaérve tartsa a kutyát biztonságos helyre zárva, amíg kába. Ha már nem az, akkor itassa meg, majd negyed óra múlva adjon neki enni. Az első napokban a **Hill's Prescription Diet Canine i/d** gyógytáp etetését javasoljuk, mert ez nagyon tápláló, könnyen emészthető és kíméli a gyógyszerek által felkavart gyomor nyálkahártyáját.

A műtétet követően az altatás utóhatásai általában 24 óra alatt elmúlnak és tiszta, biztonságos környezet, megfelelő táplálás esetén a lábadozás szinte mindig eseménytelenül zajlik. A kutyák gyakran nyalják a sebüket, ezért az operációt követően néhány napig tartsa fenn a műtési védőgallért, majd ha a kutya megbízható felügyelet alatt áll vegye le, de tegye vissza, ha magára marad. Ha nem észlel semmilyen problémát, akkor a 3. napon várjuk a kutyát felülvizsgálatra. Ez ingyenes. Ha messze lakik és nem tud ismételten eljönni, akkor komplikációmentes gyógyulás esetén az is megteszi, ha időnként a megszemléli a sebet. Általában felszívódó varróanyaggal belülről, intradermálisan zárjuk a sebeket. Ha valamilyen ok miatt kívülről is látható varratokat alkalmaztunk, akkor eseménytelen sebgyógyulás esetén legkorábban a műtétet követő 10. napon kerülhet sor a varratszedésre.

Ha a műtét után bármilyen problémát észlel vagy nem tudja eldönteni, hogy amit tapasztalt, az probléma-e, akkor keressen meg bennünket telefonon vagy személyesen.

A szukák ivartalanításának menete

A műtét megismeréséhez némi **anatómiai ismeretre** is szükség van. A petefészkek és méh a hasüregben található szervek. Függesztő szalagok segítségével kapcsolódnak a gerincoszlop közelében a hasfalhoz. A kutyának, szemben az emberrel, két szarvú a méhe, vagyis a méhtest viszonylag rövid, legfeljebb néhány cm, ami előre felé két hosszú méhszarvra válik szét, vagyis egy ipszilont alkot. A petefészkek a méhszarvak elülső végén helyezkednek el. A petefészkek és a méh vérerei a függesztő szalagokból származnak, elől a petefészkeknél és hátul a méhnyaknál lépnek be.

A szukák ivartalanítása során mi **petefészek (ovarectomia) vagy petefészek- és a méheltávolítást (ovariorhysterectomia)** végzünk.

A műtétet **altatásban** végezzük. Ehhez előbb alaposan megvizsgálunk minden kutyát. Ha az állat 7 évesnél idősebb vagy valamely betegségben szenved, akkor kiegészítő laboratóriumi vérvizsgálatot javasolunk végeztetni. Ez, természetesen, az egészséges és a fiatal állatok esetében is elvégezhető. Ezután nyugtató és fájdalomcsillapító injekciókkal előkezeljük (premedikáljuk) a kutyát, majd elaltatjuk. Minden esetben az állat korának és egészségi állapotának megfelelő altatási módszert választunk, ennek megfelelően a műtét ára eltérő lehet. **Ha a nagyobb kockázat miatt (vagyis hosszú műtét, idős vagy beteg kutya esetén) drágább altatási módszerre van szükség, azt előre jelezzük.**

Amíg a kutya alszik, állandó ellenőrzés alatt áll. Ez legalább annyira fontos, mint a jól megválasztott altatószer.

A műtét előtt kiürítjük a kutya húgyhólyagját, majd leborotváljuk a hasfalat. A szőrt felporszívózzuk. A műtégi területen a bőrt fertőtlenítő szerekekkel csíráatlanítjuk. Ezután kerül a kutya a műtőbe, ahol steril műtégi izoláló kendővel fedjük le. Az operációt bemosakodás után, steril műtőszekstyűben végezzük. A közben használt anyagok és eszközök is vagy sterilen érkeznek (pl. az egyszer használatos izoláló kendők) vagy pedig előre magunk csomagoljuk és sterilizáljuk (tűfogók, érfogók stb.).

A műtét első lépéseként rövid, általában egy 2-5 cm hosszú metszést ejtünk a hasfal megfelelő pontján, majd egy erre a célra szolgáló eszközzel kiemeljük az egyik méhszarvat. A kis metszés előnye, hogy kisebb az altatási komplikációk esélye és fájdalommentesebb a gyógyulás. Csak akkor vágunk ennél nagyobbat, ha a méh mérete azt szükségessé teszi, pl. tüzelés vagy méhgyulladás miatt.

A kiemelt méhszarv végén felkeressük a petefészeket, aminek függesztő szalagját kipreparáljuk, lekötjük, majd átvágjuk. Ezután felkeressük a másik méhszarvat és azt is kiemeljük a hasüregből. A már leírtak szerint lekötjük és átvágjuk a függesztő szalagot. A két petefészek mellett a petefészek- és a méheltávolítások során a méhet is eltávolítjuk.

A hasfalat több rétegben zárjuk. Ehhez, akár csak a lekötésekhez, belül kizárólag felszívódó varróanyagot használunk. Előbb az izomréteget és a bőr alatti kötőszövetet varrjuk össze, majd a bőrbe helyezük be a varratokat. Erre általában az intradermális technikát használjuk, amikor felszívódó varróanyaggal belülről egyesítjük a sebszéleket. Ilyenkor a műtétet követően legkorábban 10 nappal kerülhet sor a varratszedésre. Ha felszívódó intradermális sebzárást végeztünk, akkor nincs szükség varratszedésre. E technika további előnye, hogy kevésbé zavarja a kutyát, mint a csomós varratok, így rövidebb ideig van

szükség a védőgallérra. Mint minden operációnál, az ivartalanításkor is megfelelő fájdalomcsillapítót kap a kutya, ami elősegíti a fájdalommentes, gyors gyógyulását.

A műtét után a kutyát felébresztjük, többször ellenőrizzük, majd még aznap, az esti rendelési időben hazaadjuk. A kutyák ilyenkor még a nyugtatók hatása alatt állnak, de élénkek és általában még aznap este esznek. Minden kutya altatását fájdalomcsillapítással egészítjük ki a műtét alatt és után is.

Az ingyenes **ellenőrző vizsgálatra** a műtétet követő 3. napon kerüljön sor.

Összefoglalva a műtét

- altatásban történik, vagyis a kutya semmit sem érez belőle,
- kis (2-5 cm hosszú) seben át végezzük,
- nem jár számottevő vérzéssel,
- sterilen történik, ezért a műtét után nincsen szükség az állat antibiotikus kezelésére, valamint
- az alkalmazott technikák és a fájdalomcsillapítás következtében az operált kutyák többsége már másnap tünetmentes és utána gyorsan lábadozik.

A módszer további előnye, hogy minden belső lekötéshez és varrathoz felszívódó varróanyagot használunk, így nem kell később kellemetlen komplikációktól tartani. A hasüregbe nem kerül semmi (tampon vagy más eszköz) a műtét során, ami esetleg bentmarad. A viszonylag kis seb is sok szempontból kedvező.

Forrás:

Dr. Csikós Károly

állatorvos

Mancsok Állatorvosi Rendelő